Analyse onvrijwillige zorg 2021

Commissie Wet Zorg en Dwang

Inleiding

Per 1 januari 2020 is de Wet Zorg en Dwang (WZD) in werking getreden. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Zorg aan mensen met een psychogeriatrische aandoening wordt in principe alleen op vrijwillige basis verleend: dus alleen als de cliënt instemt (bij wilsonbekwaamheid diens vertegenwoordiger) én tijdens de uitvoering van zorg geen tekenen van verzet toont. Onvrijwillige zorg mag alleen ingezet worden om (een risico op) ernstig nadeel te voorkomen en er geen minder ingrijpende alternatieven zijn om dit ernstig nadeel te bestrijden.

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd houdt toezicht op de uitvoering van de WZD door zorgaanbieders. Oktober levert eens per half jaar een overzicht van verleende onvrijwillige zorg aan bij de IGJ. Eén keer per jaar verstuurt Oktober een analyse op de verleende onvrijwillige zorg naar de IGJ. Dit document bevat de analyse onvrijwillige zorg over 2021.

Werkwijze

Als onvrijwillige zorg wordt verleend, registreert de zorgverantwoordelijke (tevens Hbo-verpleegkundige) dit in de module Onvrijwillige zorg in het Elektronisch Cliënten Dossier (ECD) in Caress. De registraties vormen samen een overzicht van verleende onvrijwillige zorg. In de analyse wordt datgene wat opvalt in de cijfers benoemd en waar mogelijk geduid. De commissie Wet Zorg en Dwang voert de analyse onvrijwillige zorg uit. De commissie WZD bestaat uit twee Specialisten Ouderengeneeskunde, een GZ-psycholoog, drie Hbo-verpleegkundigen, een zorgadviseur en een adviseur kwaliteit & veiligheid.

Analyse

Aantal cliënten met onvrijwillige zorg

Het aantal cliënten dat binnen Oktober onvrijwillige zorg ontving is tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2022 met 7 toegenomen. Op de locaties Floriaan (-4) en Kerkebogten (-1) is het aantal cliënten dat onvrijwillige zorg ontving in deze periode afgenomen. Op 't Hofhuys (+3), Merefelt (+5) en De Hoevenakkers (+4) is dit aantal toegenomen. En op Leuskenhei (=1) is het aantal cliënten met onvrijwillige zorg ongewijzigd.

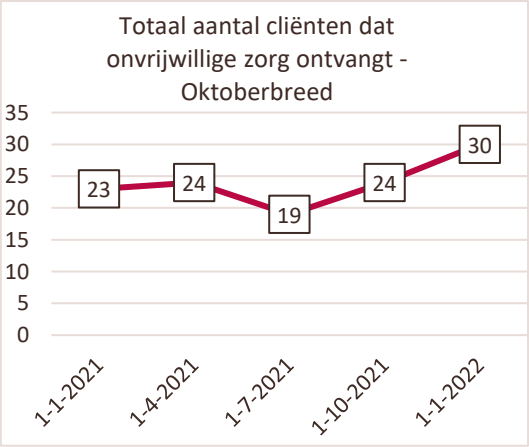

Een kanttekening bij deze cijfers is dat door omstandigheden (o.a. de impact van de coronapandemie op de zorg) de gefiatteerde onvrijwillige zorg door de zorgverantwoordelijke niet vóór 1 juli 2021 is geaccordeerd door de WZD-functionaris. Alleen geaccordeerde onvrijwillige zorg wordt meegenomen in de cijfers. De WZD-functionarissen hebben vóór 1 oktober 2021 en vóór 1 januari 2022 alle gefiatteerde onvrijwillige zorg geaccordeerd. Dit kan de daling van onvrijwillige zorg tussen 1 januari 2021 en 1 juli 2021 en vervolgens de stijging tussen 1 juli 2021 en 1 januari 2022 verklaren.

oktober
jouw verhaal, onze zorg.

In februari 2021 is de psychogeriatrische afdeling ’t Veld van locatie De Hoevenakkers geregistreerd als WZD-accommodatie. Dit kan de stijging van verleende onvrijwillige zorg in 2021 op locatie De Hoevenakkers verklaren.
Daarnaast is in september 2021 de WZD geïmplementeerd op de afdelingen somatiek, Geriatrische Revalidatie (GR) en hospice en zijn deze afdelingen geregistreerd als WZD-accommodatie. De WZD is namelijk cliëntvolgend en kan zodoende ook van toepassing zijn op een somatische, GR of hospice afdeling. In 2021 is bij 3 cliënten op een somatische afdeling onvrijwillige zorg geregistreerd. Dit kan de stijging van verleende onvrijwillige zorg in 2021 deels verklaren.

Categorie van onvrijwillige zorg

Tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2022 is een toename van onvrijwillige zorg te zien in de categorieën ‘toedienen van vocht, voeding, medicatie en medische controles/handelingen’ en ‘beperking van de bewegingsvrijheid’. Dit betreft het onvrijwillig toedienen van medicatie of het onvrijwillig inzetten van fysieke of mechanische fixatie.
Tussen 1 januari 2021 en 1 januari 2022 is onvrijwillige zorgverlening uit de categorieën ‘insluiting’, ‘toezicht (incl. domotica)’, en ‘beperking van de vrijheid om het eigen leven in te richten’ afgenomen.

Met inzicht in de categorie en vorm van onvrijwillige zorg weten we nog niet welk middel is ingezet. Voorbeeld: als onvrijwillige zorg wordt verleend in de vorm van ‘mechanische fixatie’ weten we niet of het bijvoorbeeld gaat om een gordel in een rolstoel of dat bedhekken omhoog worden gezet. In 2022 wordt een overzicht gemaakt van de ingezette middelen. Dit geeft de zorgverantwoordelijken onderwerp van gesprek en richting aan ontwikkeling.

Terugblik 2021

In 2021 is gewerkt aan het borgen van de implementatie op de psychogeriatrische afdelingen. De e-learning ‘Wet Zorg en Dwang bij Oktober’ is ontwikkeld en de verantwoordelijk verpleegkundigen avond-nacht-weekend zijn geschoold over onvrijwillige zorg in onvoorziene of noodsituaties. Daarnaast is steeds meer uitvoering gegeven aan het stappenplan. Overleg over de inzet en evaluatie van onvrijwillige zorg vond in 2021 zoveel mogelijk plaats conform de termijnen van het stappenplan. De ‘deskundigen niet bij de zorg betrokken’ zijn bekend en kunnen geraadpleegd worden bij een evaluatie van onvrijwillige zorg. Er is nagedacht over de grens tussen vrijwillige en onvrijwillige zorg: de intentie van het middel en de reactie van de cliënt (of vertegenwoordiger) bepalen of de zorg als vrijwillig of onvrijwillig wordt ervaren. Dit geeft ons richting wanneer we mogelijk te maken hebben met onvrijwillige zorg. En ten slotte is binnen Oktober in 2021 het ontwikkeltraject Leven in Veilige Vrijheid gestart. Hierin zoeken we de beste balans voor bewoners tussen veel voorkomende tegenstrijdigheden zoals veiligheid en vrijheid; en behoefte aan structuur en behoefte aan eigen regie.
Het verstevigen van de implementatie op de psychogeriatrische afdelingen en het uitrollen van de WZD op de afdelingen somatiek, GR en hospice is op de verschillende locaties in meer of mindere mate gelukt. Met name het tijdig evalueren van onvrijwillige zorg is nog een aandachtspunt. De impact van de coronapandemie op de zorg is hierop van grote invloed geweest. Oktober geeft dit in 2022 dan ook een vervolg.

Voor akkoord

Was getekend	Was getekend
Mevrouw drs. J. Vogel Raad van Bestuur	Mevrouw M.P.A.A. van Zoom MBA Raad van Bestuur

oktober
jouw verhaal, onze zorg.